

coli; ecce invenimus eandem de uno Deo fidem extra Ecclesiam, non solum quosdam homines, verumetiam dæmones confiteri; sed utraque ab Apostolis confirmata est potius quam negata: cur non similiter unum baptismum in quibus extra Ecclesiam constitutis invenerimus, confirmamus potius quam negamus, ut non ex eo quod in illis pravum est, etiam quod rectum est depravemus; sed ex eo quod rectum tenent, etiam illud in quo depravati sunt corrigamus?

XVIII. Quid est ergo quod dicit: « Illic esse verum baptismum, ubi est vera fides? » Prorsus fieri potest, ut aliqui verum habeant baptismum, et non habeant veram fidem: sicut fieri potest, ut habeant verum Evangelium, quod non recte intelligendo, falsi aliquid credant de Deo. Numquid propter ipsam fidei falsitatem etiam Evangelium, quod verum apud eos invenitur, detestandum aut emendandum putabimus? Nec illos Corinthios arbitror, quos in schismata dissiluisse redarguit, veram fidem habuisse, in eo quod dicebant: « Ego sum Pauli¹; » hoc etenim falsum erat. Verumtamen baptismum habebant, ex cuius veritate ut istam corrigerent falsitatem, ab eo ipso audiunt: « Numquid Paulus pro vobis crucifixus est, aut » in nomine Pauli baptizati estis? » Erant illic etiam qui mortuos resurgere non credebant, et in eo utique non veram tenebant atque habebant fidem: ex eo tamen quod verum habebant, quoniam credebant Christum resurrexisse, in quo fuerant baptizati, dat operam Apostolus etiam illud curare, in quo eis fides sana non erat, dicens: « Si mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit¹: » ut quoniam Christum resurrexisse crediderant: et hoc in eis sanum erat; illud etiam sanaretur, quod resurgere mortuos errore perniciosissimo non credebant. Quam-

¹ 1 Cor. 15, 12. — ² Id. xv, 16.

obrem cum in Scripturis sanctis canonicis nec illi inveniant hæreticos ad Ecclesiam catholicam venientes denuo baptizatos, nec nos inveniamus in eodem baptismo quem in hæresi acceperant, fuisse susceptos: in hac re duntaxat par nobis causa est, quia nec illi quod faciunt, ut hæreticos, vel quos hæreticos putant, denuo baptizent, nec nos quod facimus ut etiam apud hæreticos datum suscipiamus baptismum Christi, ullo temporum apostolicorum expresse confirmatur exemplo. Sed nos reperientes Apostolos in quibuslibet errantibus, vel qualibet impietate sacrilegis, si quid veri cognoverunt, confirmasse potius quam negasse; hominum autem errorem et impietatem, salvo quod in eis verum inventum est, emendasse sive damnasse: hanc regulam etiam in baptismi veritate sectamur, ut apud quos eam invenerimus ita retentam atque servatam, sicut in Ecclesia catholica retinetur atque servatur, non eam negemus, neque destruamus; sed ea manente quod vitiosum, quod pravum quod falsum in unoquoque fuerit, curemus, corrigamus, emendemus; aut si non possumus detestatum, damnatumque vitemus.

XIX. Proinde cum eos suscipimus, non suscipimus iniquitatem eorum, qua se ab Ecclesia Christi diremptione sacrilega dividerunt; qua orbem christianum, cui Deus per Legem, per Prophetas, per Evangelium, per Psalmos, per Apostolos tam multa testimonia perhibet, calumniosis et maledicis criminationibus insectantur: nec eum ipsorum errorem suscipimus, quo baptismum Christi etiam apud hæreticos regula ecclesiastica custoditum nolunt agnoscere, audent destruere, non dubitant iterare; quin etiam, si quos, non solum laicos, sed et clericos, nec quoslibet clericos, verum et presbyteros et episcopos, etsi in illis Ecclesiis baptizati sunt; quas Apostoli labore proprio fundaverunt, si aliquo modo seductos ad

se transferre potuerint, catechumenos faciunt. Hæc eorum detestabilia mala nequaquam suscipimus : quandoquidem nisi eis correctis ad nos transire non possunt.

XX. Nec illud sine distinctione præterimus, ut humiliorem agant poenitentiam, qui jam fideles Ecclesiam catholicam deseruerunt, quam qui in illa nondum fuerunt. Nec ad clericatum admittuntur, sive ab hæreticis rebaptizati sint, sive prius suscepti ad illos redierint, sive apud illos clerici sive laici fuerint. Et qui hæc nostrorum negligenter agunt, et eos forte clericos in Catholica faciunt, vel esse permittunt : quamvis a diligentioribus fraterno jure culpentur ; tamen nec ipsi eis clericatum deferendum putant, nisi quos ab illis malis vel noverunt emendatos esse, vel credunt. Ac per hoc frustra calumniantur Ecclesie catholice, quicumque ab ejus unitate nefario scelere separantur. Ut enim verbis Apostoli magis utar : « Revelatur ira Dei de cœlo super omnem impietatem et injustitiam hominum, qui veritatem in iniquitate detinent¹. » Hæc ira, si non se correxerint, etiam istos inveniet, qui veritatem christiani baptismatis in iniquitate detinent suæ sacrilegæ separationis.

XXI. Ecclesia vero catholica, quæ, sicut de illa prædictum est, per omnes gentes copiosa et fecundita diffunditur, nullius sic emendat iniquitatem, ut in eo non ipsius, sed sui Domini destruat veritatem. Quid ergo iste quasi licenter ac fidenter exclamat ? « Baptizavi securus, quem tu sacrilegus inquinasti : baptizavi, inquæ, feci quod fecit Paulus apostolus. » Legat ubi hoc fecerit apostolus Paulus. Quod si de illis apud Ephesum vult intelligi, audeat ergo dicere, quod eos Joannes sacrilegus inquinaverit. Quod si non audet dicere, quoniam apertissimum nefas est, desinat tandem de re multum dissimili falsæ similitudinis nebulas excitare.

¹ Rom. 1, 18.

XXII. Nam illud quod adjungit de episcopo Carthaginiensi Agrippino, de inclito martyre Cypriano, de septuaginta præcessoribus Cypriani¹ ; quia hoc fecerunt, et fieri præceperunt : o quam detestandus est error hominum, qui clarorum virorum quædam non recte facta laudabiliter se imitari putant, a quorum virtutibus alieni sunt. Sic enim et nonnulli Petro apostolo comparari se volunt, si Christum negaverint : si vero etiam gentes judaizare coegerint, vocitari germani ejus affectant. Hæc in illo tanto viro reprehensibilia fuerunt : sed tanta eminuit apostolica gratia, ut continuo delerentur ; nec ei, non dico præferri, sed saltem possit æquari, aut de proximo comparari, quisquis nostrorum temporum Christianus, aut etiam episcopus nec Christum negaverit, nec gentes judaizare compulerit. Sic et in martyre gloriosissimo Cypriano : si apud hæreticos vel schismaticos datum Christi baptismum nolebat agnoscere, dum eos nimium detestaretur, quos a catholica unitate, quam multum dilexit, separatos dolebat ; tanta ejus merita usque ad triumphum martyrii consecuta sunt, ut et charitatis qua excelebat, luce illa obrumbatio fugaretur, et ut sarmentum fructuosum fieret fructuosius, si quid habebat purgandum, si nulla re alia, certe passionis falce ultima tolleretur. Nec nos quia baptismi veritatem etiam in hæreticorum iniquitate agnoscimus potius quam negamus, ideo meliores Cypriano sumus : sicut nec Petro, quia gentes judaizare non cogimus. Hoc de Agrippino aliisque episcopis, qui illa concilia fecisse perhibentur, responderim, qui sic diversa senserunt, ut cum eis, contra quos de hac quaestione sentiebant, in unitate persisterent, ubi charitas coo-

¹ Loquitur de concilio episcoporum Africae et Numidiae sub Agrippino, cujus meminit sæpe Cyprianus in Epist. ad Quintum, ad Jubaianum, ad Januarium. Vide supra lib. 3. de Baptismo contra Donatistas, cap. 12.

perit multitudinem peccatorum. Sic namque ambulanti-
bus in Ecclesiæ veritate, in quam pervenerant, potuit
Deus, sicut Apostolus dicit ⁴, id illis revelare quod aliter
sapiebant. Nova enim tunc quæstio fuit, quemadmodum
suscipiendi essent hæretici, quæ nonnullos fratres hære-
ticam perniciem vehementer merito detestantes, ipsa novi-
tate turbavit, ut crederent hoc etiam in eis esse improban-
dum, quod malo suo tenebant bonum. Ego autem ut
quod de hac re sentio breviter dicam, rebaptizare hære-
ticos, quod illi fecisse dicuntur, tunc fuit humani erroris;
rebaptizare autem catholicos, quod adhuc isti faciunt,
semper est diabolicæ præsumptionis.

XXIII. Sed volo mihi solvat iste quæstionem : quando-
quidem cum Romanæ ecclesiæ per ordinem commemo-
raret episcopos, inter eos commemoravit et Stephanum
quos episcopatum illibatam gessisse confessus est. Cum
ergo Stephanus non solum non rebaptizaret hæreticos,
verum etiam hoc facientes, vel ut fieret decernentes, ex-
communicandos esse censeret, sicut aliorum episcoporum
et ipsius Cypriani litteræ ostendunt, tamen cum eo Cy-
prianus in unitatis pace permansit. Quid hic dicturi sunt?
Excutiant ingenia sua quantum possunt, et utrum valeant
respondere considerent. Ecce duo erant uno tempore, ut
de aliis taceam, qui diversa sentiebant : duo erant emi-
nentissimarum ecclesiarum, Romanæ scilicet et Carthagi-
niensis, episcopi, Stephanus et Cyprianus, ambo in uni-
tate catholica constituti : quorum Stephanus baptismum
Christi in nullo iterandum esse censebat, et hoc facienti-
bus graviter succensebat, Cyprianus autem in hæresi vel
schismate baptizatos, tanquam non habentes baptismum
Christi, baptizandos in Ecclesia catholica existimabat.
Multi cum illo, quidam cum isto etiam sentiebant, utri-

⁴ Philip. iiii, 15.

que cum eis in unitate consistentes. Si ergo verum est
quod isti dicunt, et unde causam suæ separationis asse-
rere, vel excusare conantur, in una communione sacra-
mentorum mali maculant bonos, et ideo corporali dis-
junctione a malorum contagione recedendum est, ne
omnes pariter pereant : jam tunc Stephani et Cypriani
temporibus periisse Ecclesiam confitendum est, nec ali-
quam posteris derelictam, ubi Donatus ipse spiritualiter
nascetur. Quod si dicere nefarium judicant, quia revera
nefarium est ; sicut mansit Ecclesia ex illis temporibus
usque ad tempora Cæciliani et Majorini sive Donati, nec
eam maculando perdere potuerunt quicumque in eam
secundum ipsos sine baptismo admissi sunt, pleni omni-
bus peccatis et criminibus suis, nec ulla facta est a Cy-
priano, et eis qui pariter de baptismo sapiebant, ab
illorum communione divisio ; quoniam non se arbitra-
bantur in unitate et communione sacramentorum Christi,
alienis malis posse maculari : sic potuit et deinceps Ecce-
lesia permanere, quam toto, sicut de illa prædictum est,
terrarum orbe crescentem nullo modo poterant quorum-
libet traditorum ac facinorosorum aliena crimina macu-
lare ; sicut in una area usque ad tempus ventilationis macu-
lari paleis frumenta non possunt, sicut intra una retia
usque ad tempus littoris mali pisces bonos simul natando
non perdunt.

XXIV. Nulla igitur ratio fuit, sed maximus furor,
quo isti velut malorum communionem caventes, se ab
unitate Christi quæ toto orbe diffunditur, separarunt.
Nisi forte a criminibus crimina mirabili arte discernunt,
non de Scripturis, sed de cordibus suis distinctionum re-
gulas proferentes, atque dicentes, in unitate communi-
onis sacramentorum alia crimina aliena sine contaminatione
tolerari, traditionis autem crimine omnes, qui cum talibus

sacramenta communicaverint, detineri. Sed hinc diutius disputare superfluum est, præsertim quia et hoc rarissime audent dicere, ipsi quoque verecundantes et sentientes vana se loqui, et cum ea dicunt, nullo divino testimonio fulcire nituntur. Magis enim solent in ore habere, quando peccatis aliorum alios criminantur, ad excusandum nefas separationis suæ, « Videbas furem, et concurrebas cum » eo¹: » et, « Ne communicaveris peccatis alienis²: » et, « Recedite, exite inde, et immundum ne tetigeritis³: » et, « Qui tetigerit pollutum, pollutus est⁴: » et, « Mo- » dicum fermentum totam massam corrumpit⁵: » et alia hujusmodi, quibus non traditionis crimen ab aliis criminibus aliqua proprietate discernitur, sed omnis peccati consociatio prohibetur. Quæ tamen divina testimonia, vel præcepta, si eo modo, quo isti, intelligeret Cyprianus, profecto se ab Stephano separaret, nec cum illo in catholicæ unitatis communione persisteret. Ille quippe secundum sententiam, quam de baptismo isti tenendam putant, hæreticos et schismaticos sicut opinantur, baptismum non habentes, admittendo in Ecclesiam communicabat peccatis alienis: quia videlicet peccata eorum, qui baptismo vero abluti non erant, in eis utique permanebant. Debuit ergo Cyprianus ab hujus communione discedere, ne cum fure concurreret, ne peccatis communicaret alienis, ne contagione inquinaretur immundi, ne pollutus fieret tangendo pollutum, ne fermento corrumpere aliorum. Hoc ergo quoniam non fecit, sed cum eis in unitate permansit, tota ipsius unitatis tunc massa corrupta est, nec perseveravit Ecclesia, quæ postea sanctos istorum Majorinum pareret ac Donatum. Hoc quia dicere nullo modo audent; restat ut fateantur bonos cum malis in sacramentorum Christianorum communione

¹ Psal. XLIX, 18. — ² 1 Tim. V, 22. — ³ Isai. LII, 11. — ⁴ Levit. XXII, 5. — ⁵ 1 Cor. V, 6.

sine ulla sua labe mansisse, et usque ad tempus Cæciliani perseverasse Ecclesiam Christi, non sine ullis hominibus malis, tanquam in horreo jam reconditam, sed adhuc commixta palea tanquam in area constitutam. Sic ergo et deinceps potuit permanere, sicut et permanet, donec ultimo iudicii die ventilata mundetur.

XXV. Quid igitur sibi vult tantus furor separationis istorum ab unitate corporis Christi, quæ, sicut prophetatum legitur, implerique jam cernitur, toto orbe terrarum atque in omnibus gentibus dilatatur. Hic certe, sicut scriptum est: « Filius malus ipse se justum dicit, exitum » autem suum non abluit¹: » hoc est, non excusat, non diluit, non defendit quod furore schismatico in hæreticam pestem de domo Dei exire non timuit: quia si vere justus esset, sicut apostolus Paulus cum fratribus falsis, de quibus in suis Epistolis ingemit, et sicut Cyprianus cum eis, quos sine baptismo suis peccatis præteritis plenos æstimabat, et admitti ad Ecclesiam ab Stephano sciebat; ita in Ecclesia Christi, cum eis quos injustos vel noverat, vel putabat sine ulla sui commaculatione persisteret, nec bonos propter malos desereret, sed malos propter bonos potius toleraret, tanquam granum cum palea pondere charitatis trituram ferens, non tanquam levissimus pulvis ante ventilationem flatibus cedens. Eo quippe modo etiam cum iniquis, quos necesse est usque ad littus retia ista contineant in unitate catholica perseverans, non tamen cum fure concurreret, nec peccatis communicaret alienis, nec cujusquam immunditiæ contrectatione macularetur, nec pollueretur tangendo pollutum, nec cujusquam fermento corrumpere aliorum. Hæc enim fiunt consensione peccatorum, qua per foeminam serpens hominem primum etiam in paradisi felicitate decepit; non communione sa-

¹ Prov. XXIV, juxta LXX.

cramentorum, in qua condiscipulos Judas mundos immundus contaminare non potuit. A malis autem, cum quibus sacramenta Dei communicant, etiam nunc in area, nondum in horreo, jam tamen boni discedunt, et separantur morum dissimilitudine, non corporum segregatione, aliter vivendo, non ad alia conventicula veniendo: sic nec cum malis unum fiunt, nec ab Ecclesiae unitate discedunt.

XXVI. Quid ergo nobis nescio quorum traditorum crimen exaggerant, quos tamen nec ipsos unquam convincere potuerunt? Sed si eos contra istorum calumnias defendamus, quorundam hominum causam videbimur agere, non Ecclesiae. Prorsus quicumque et ubicumque traditores fuerunt, et non tantum traditorum peccatum, sed ipsorum etiam qui tradere compellebant, et omnium omnino facinorosorum, flagitiosorum, sacrilegorum, admittebat Stephanus in Ecclesiam secundum istos: quia si baptismum non habebant, omnia peccata quaecumque gravia et horrenda commiserant, in eis erant, et reos illos sine ulla remissione retinebant. Tales admittebat Stephanus, cum talibus erat in unitate catholica Cyprianus; nec tamen periit, sed perseveravit Ecclesia. Non igitur quemquam in ejus unitate maculant aliena peccata. « Frustra filius malus a familia patris exire properavit, » frustra se justum dicit, exitum autem suum non ab- » luit¹. » An forte dicturi sunt, eos quos Stephanus admittebat, ipsius unitatis participatione mundatos, quoniam charitas cooperit multitudinem peccatorum²? Utinam dicant! hoc enim et nos dicimus, quando eos ad unitatem vel urgemus ut redeant, vel monemus. Hoc autem pacto jam etiam nulla inter nos baptismi quaestio remanebit. Si enim apud hæreticos baptizati, cum ad

¹ Prov. xxiv, juxta lxx. — ² 1 Petr. iv, 8.

Ecclesiam veniunt, unitatis ipsius charitate mundantur, profecto sine causa rebaptizantur.

XXVII. Vides itaque in hoc sermone, cui me respondere voluisti, quam multa dixerit ille pro nobis. Quid ergo jam opus est, ut episcoporum Romanæ ecclesiae, quos incredibilibus calumniis insectatus est, objecta ab eo crimina diluamus? Marcellinus, et presbyteri ejus Melchiades, Marcellus, et Sylvester, traditionis codicum divinatorum, et thurificationis ab eo crimine arguuntur: sed numquid ideo etiam convincuntur, aut convicti aliqua documentorum firmitate monstrantur? Ipse sceleratos et sacrilegos fuisse dicit, ego innocentes fuisse respondeo. Quid laborem probare defensionem meam, cum ille nec tenuiter probare conatus sit accusationem suam? Si est ulla humanitas in rebus humanis, puto nos justius posse reprehendi, si ignotos homines, quos criminantur inimici, nec eorum crimen ulla testificatione demonstrant, nocentes potius quam innocentes crediderimus. Quia si forte se aliter veritas habet, ipsi certe humanitati debitum redditur, cum homo de homine nihil mali temere suspicatur, nec cuiquam criminanti facile credit, quando sine teste ac sine ullo documento crimen objiciens, maledicus potius conviciator, quam veridicus accusator extiterit.

XXVIII. Huc accedit, quia Melchiade tunc episcopo Romanæ ecclesiae præsidente, ex præcepto Constantini Imperatoris, ad quem totam illam causam accusatores episcopi Carthaginensis Ecclesiae Cæciliani per Anulinum proconsulem detulerunt, idem Cæcilianus innocens pronuntiatus est. De quo judicio cum majores istorum importunissima pervicacia memorato Imperatori quererentur, quod non plene nec recte fuerit examinatum atque depromptum, nihil de Melchiadis traditione vel thurifica-

tione dixerunt. Ad cujus audientiam nec venire utique debuerunt, hoc potius ante suggerentes Imperatori, aut ut suggereretur instantes, quod apud traditorem codicum divinatorum et idolorum sacrificiis inquinatum causam suam agere non deberent. Cum hoc ergo nec ante suggesserint, nec postea quam contra eos pro Cæciliano iudicatum est, saltem victi et irati objiciendum putarint, quid nunc inanes tam sero connectunt calumnias, quasi et innocentia Cæciliani, Melchiadis iudicis decoloratione fuscetur, et ipsa Romana ecclesia, ubi nec damnare quemquam suo qualicumque iudicio potuerunt, nec aliquem suorum velut in locum subrogare damnati, contra quam paucissimis Afris partis suæ primo interventores¹ adventitios furtim longeque mittebant, quos istum nominatim commemorare non puduit, donec deceptæ plebeculæ quasi proprios episcopos ordinarent? Nempe episcopum Abtungensem Felicem post Cæciliani² purgationem apud Imperatorem accusaverunt, quod ipse esset manifestissimus traditor, et ideo Cæcilianus episcopus esse non posset, quod ab illo traditore fuerit ordinatus. Tunc Constantinus nec huic eorum accusationi negavit locum, quamvis eos in Cæciliani fictis criminibus calumniosos fuisset expertus; et ideo præcepit, ut causa Felicis discuteretur. In Africa discussa est a proconsule Æliano. Felix quoque innocens declaratus est. Extant gesta proconsularia: qui voluerit, sumat et legat. Hoc autem non solum ad innocentiam Cæciliani demonstrandæ cumulum pertinet, ipsiusque Felicis evidentissimam purgationem, atque illorum calumnias declarandas, qui eum fontem omnium malorum in concilio suo dixerant; ve-

¹ Interventores sive intercessores dicebantur, qui Ecclesiam administrabant sede vacante. Confer Augustini epistolam 44. n. 8. et Concilium Carthag. 5. can. 8. — ² Vide *Retract.* cap. 34.

rum etiam ad cogitandam Melchiadis ab eorum criminationibus purissimam vitam. Nisi forte quisquam tam sit insipiens, ut credat eos, cum Felici non pepercerint, a quo Cæcilianus fuerat ordinatus, Melchiadi parcere potuisse, a quo fuerat absolutus, si illius episcopi vitam, quamvis nullum vulnus conscientiam peremisset, saltem qualicumque fama culpasset. An vero quod de foro Abtungensium fictum fuerat, ab istis accusaretur; et quod in Capitolio Romanorum factum fuerat taceretur.

XXIX. De Mensurio autem quid respondeam, cum ejus tempore usque ad obitus diem plebs unitatis nulla conscissa est; ipsæque litteræ Secundi Tigisitani, quibus reprehensus asseritur, eos ad se invicem pacifice scripsisse confirmant, atque in collegii societate mansisse? Jam vero quod etiam de Cirtensi ecclesia dicere voluit, et episcopos ibi catholicos maledictis insectatus est quibus voluit; quid aliud egit, nisi ut vituperando sanctos etiam nostrorum temporum viros, nobisque optime cognitos, satis ostenderet, quid etiam de ignotis, quibus similiter maledicit, sentire debeamus? Proinde si Profuturus ante paucissimos annos defunctus, et Fortunatus qui in corpore adhuc est, atque illi successit episcopo, quo modo Manichæi fuerunt, sic fuerunt et illi traditores, quos longe a nostris temporibus ignotissimos accusare non cessant, etiam illorum nobis pura ab istorum probris vita notissima est.

XXX. Non sane parva est parumque gloriosa consolatio cujuscumque nostrum, si ab inimicis Ecclesiæ cum ipsa Ecclesia criminamur: ejus tamen defensio non in eorum hominum defensione consistit, quos isti nominatim falsis criminationibus appetunt. Prorsus qualescumque fuerint Marcellinus, Marcellus, Sylvester, Melchides, Mensurius, Cæcilianus, atque alii quibus objiciunt

pro sua dissensione quod volunt, nihil præjudicat Ecclesiæ catholicæ toto terrarum orbe diffusæ: nullo modo eorum innocentia coronamur, nullo modo eorum iniquitate damnamur. Si boni fuerunt, in aræ catholicæ tritura tanquam grana mundati sunt: si mali fuerunt, in aræ catholicæ tritura tanquam stipulæ comminutisunt. Intra istam arcam boni et mali esse possunt, extra eam boni esse non possunt. Quisquis ab hac unitate vento superbiæ tanquam sola palea separatur, aræ Dominicæ propter commixtam paleam quid calumniatur?

XXXI. Nos quoque dicimus, nec tantum dicimus, verum etiam litterarum monumentis ecclesiasticis et publicis comprobamus, Secundum Tigisitanum, cujus congregato concilio Cæcilianum dicunt esse damnatum, confessis traditoribus, ne schisma fieret, pacem dedisse, cum et eidem ipsi a Purpurio Limatensi crimen traditionis fuisset objectum. Dicimus Victorem Rusiccadiensem, Donatum Calamensem, Donatum Masculitanum, Marinum ab aquis Tibilitanis, Sylvanum Cirtensem fuisse traditores, eosdemque quasi traditorum severissimos damnatores. Hoc probamus et ecclesiasticis, et municipalibus, et judicialibus gestis. Sed nec ideo traditores sunt omnes in parte Donati, quia in ea isti fuerunt, nec ideo est innocens pars Donati, si isti innocentes a traditionis iniquitate monstrentur. Melius enim audimus sanctam Scripturam, quam vel cuiquam calumniamur de peccatis alienis, vel cujusquam similem calumniam formidamus. « Anima enim quæ peccat, ipsa morietur¹. » Et, « Unusquisque proprium onus portabit². » Et, « Qui » manducat et bibit indigne, non alteri, sed sibi iudicium » manducat et bibit³. » Et sinuntur utraque crescere usque ad messem, ne cum ante tempus colliguntur zizania,

¹ Ezech. xviii, 4. — ² Galat. vi, 5. — ³ 1 Cor. xi, 29.

eradicetur simul et triticum¹: et commixti optimis pascuis hœdi agnique pascuntur, donec a pastore, qui errare non potest, segregentur: (t ex omni genere piscium retia complentur unitatis, donec ad iudicium littoris perducantur. Nisi quod isti sua perversa falsaque sententia sibi præjudicant, qui propter aliena peccata iuste se dicunt ab orbis christiani communione separatos: per hanc enim absurdam insanamque opinionem ipsi faciunt, ut eis quorundam suorum peccata omnibus imputentur. Quod si iustum arbitrantur, rei sunt omnes cujuslibet apud se in uno homine inventi manifestissimi criminis: si autem hoc, sicut iniustum est, iniustum esse cognoscunt, rei sunt omnes iniquissimæ separationis.

XXXII. Jam vero quoniam in hoc sermone de unico magis baptismo quæstio est, ut unde coepta est nostra disputatio concludatur, sicut in ipsa unitate Dominicæ aræ, nec propter bonos laudandi sunt mali, nec propter malos deserendi sunt boni: sic in uno homine nec propter illud quod in eo integrum est, ejus est accipienda perversitas, nec propter illud quod in eo perversum est, negari debet ejus integritas: quia et in Judæorum iniquitate detinetur veritas resurrectionis mortuorum; et in gentilium iniquitate detinetur veritas unius Dei, qui condidit mundum; et in eorum iniquitate, qui cum Christo quia non colligunt, spargunt, detinetur veritas qua in ejus nomine pellunt spiritum immundum; et in templorum sacrilegorum iniquitate inventa est veritas, qua colebant ignotum Deum; et in dæmonum iniquitate inventa est veritas, qua confessi sunt Christum. Sic et in hæreticorum iniquitate inventa veritas non neganda est, qua detinetur baptismi sacramentum.

¹ Math. xiii, 29.